

5

Sprawozdanie z VII Konferencji
Akademickiego Stowarzyszenia
Psychologii Ekonomicznej
pt. „Psychologia Ekonomiczna”,
17-18 maja 2013, Warszawa

KATARZYNA SEKŚCIŃSKA

Katedra Psychologii Osobowości

katarzyna.sekscinska@psych.uw.edu.pl

W słoneczne, upalne dni 17 i 18.05.2013 r. w pięknym otoczeniu Kampusu Głównego Uniwersytetu Warszawskiego, w zabytkowych salach Pałacu Kazimierzowskiego odbyła się VII Konferencja Akademickiego Stowarzyszenia Psychologii Ekonomicznej pt. „Psychologia Ekonomiczna”. W skład Rady Programowej konferencji wchodził: dr hab. Dominika Maison, prof. UW; dr hab. Tomasz Zaleśkiewicz, prof. SWPS; dr hab. Małgorzata Górnik-Durose, prof. UŚ; dr Tomasz Kopczeński. Komitet organizacyjny stanowiły: dr hab. Dominika Maison, prof. UW, mgr Katarzyna Sekścińska, mgr Joanna Rudzińska-Wojciechowska.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony przedstawicieli środowisk naukowych i biznesowych. Wśród uczestników znaleźli się pracownicy takich jednostek jak: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Akademia Leona Koźmińskiego, Szkoła Główna Handlowa, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej (Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu), Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

Po uroczystym otwarciu konferencji przez dr hab. Dominikę Maison, prof. UW, dr hab. Tomasza Zaleśkiewicza, prof. SWPS oraz dr hab. Tomasza Zaryckiego, prof. UW, uczestnicy mieli przyjemność wysłuchać niezwykle inspirującego wykładu inauguracyjnego wygłoszonego przez gościa specjalnego – Dorona Klingera z Wydziału Ekonomii Uniwersytetu w Hajfie (Izrael) pt. „Verbal and color priming on risk attitudes of Laymen and finance Professional”. Następnie odbyły się trzy sesje planarne.

Pierwsza z nich prowadzona przez Przemysław Kusztełaka, dotyczyła rynku finansowego i przedsiębiorczości. Sesja rozpoczęła się wystąpieniem pt. „Psychologiczne aspekty analizy technicznej”, które zostało przygotowane przez Marcina Czuprynę, Elżbietę Kubińską i Łukasza Markiewicza. Autorzy wskazali brak związku

między deklaracją stosowania analizy technicznej a jej rzeczywistym wykorzystywaniem. Ponadto wyniki badania sugerowały, że stosowanie analizy technicznej nie daje przewagi nad innymi inwestorami. Kolejny temat zaprezentowali Marcin Rzesutek i Monika Czerwonka. Przeprowadzone przez autorów badanie dotyczyło wpływu wybranych zniekształceń poznawczych i emocjonalnych na stopień racjonalności zachowań inwestycyjnych wśród osób różniących się poziomem profesjonalizmu w inwestowaniu na giełdzie. Wyniki badania pokazały różnice w poziomie podatności na zniekształcenia poznawcze i emocjonalne wśród osób różniących się profesjonalizmem w inwestowaniu na giełdzie. Trzecie wystąpienie pt. „Zjawiska sprzyjające występowaniu ujemnej stopy dyskontowej” zostało przygotowane przez Marcina Palenika. Wyniki dwóch badań pokazały, w jaki sposób awersja do strat może wywołać wybór zgodny z ujemną stopą dyskontową oraz wzmocnienie preferencji otrzymania pieniędzy później niż wcześniej w przypadku perspektywy obniżenia dochodów. Artur Domurat był kolejnym prelegentem i wygłosił wystąpienie pt. „Przedsiębiorczość a dyskontowanie”. Badani pracownicy najemni charakteryzowali się wyższym poziomem impulsywności w porównaniu z przedsiębiorcami, szczególnie oczekując wyższych odroczonej kwot. Ostatnie wystąpienie w tej sesji było autorstwa Przemysława Kusztełaka i Tomasza Kopczeńskiego, a dotyczyło zależności stopnia kooperacji od liczby przedsiębiorstw w iterowanym modelu oligopolu Cournot. Autorzy sprawdzili wpływ kosztów stałych produkcji na stopnie kooperacji oraz stabilność porozumień między firmami.

Drugiej sesji, zatytułowanej „Pieniądze”, przewodniczyła Grażyna Wąsowicz-Kiryło. Pierwsze wystąpienie wygłosili Agata Gąsiorowska i Tomasz Zaleśkiewicz (badanie realizowane z Kathleen D. Vohs). Opisywane trzy badania dotyczyły tematyki aktywizacji idei pieniędzy a wytrwa-

łości i skuteczności wykonywania zadania przez dzieci. Kolejną prelegentką była Magdalena Szawarska, która opowiedziała o koncentracji na posiadaniu pieniędzy i jej determinantach. Opisane przez autorkę badanie wskazało, że osoby, które przypisują pieniądзом wpływ na swoje funkcjonowanie psychiczne oraz posiadają pozytywny afektywny stosunek do pieniędzy, silniej koncentrują się na ich posiadaniu. W czwartym wystąpieniu Joanna Rudzińska – Wojciechowska w oparciu o dwa badania własne opisała rolę poziomów kodowania w zachowaniach związanych z oszczędzaniem, wskazując, że osoby preferujące kodowanie na wysokim poziomie skuteczniej oszczędzają. Drugą sesję zamknęło wystąpienie Grażyny Wąsowicz – Kurylo pt. „Hierarchiczny model stosunku do pieniędzy”, opisujące 10 lat badań autorki nad stosunkiem do pieniędzy, w tym opracowane trzy kwestionariusze.

Ostatni blok tematyczny pierwszego dnia konferencji dotyczył lęku przed śmiercią. Sesji przewodniczył Tomasz Zaleskiewicz. Pierwsze wystąpienie przygotowane przez Tomasza Zaleskiewicza, Agatę Gąsiorowską i Pelin Kasebir dotyczyło tematyki oszczędzania i lęku przed śmiercią. Badania międzynarodowe przeprowadzone na próbie polskiej i amerykańskiej wskazały, iż oszczędzanie może być lepszym sposobem na redukcję trwogi egzystencjalnej niż konsumpcja. Następne wystąpienie przygotowała Sabina Kołodziej wraz z Katarzyną Piotrowską, Katarzyną Pfeifer i Małgorzatą Soszką. Opisane badanie weryfikowało wpływ przypominania o śmierci na moralną ocenę zachowań niezgodnych z prawem, przywiązanie do tradycyjnych wartości i deklarowaną skłonność do zaangażowania się w działania pomocowe. Ostatnim prelegentem był Tomasz Baran, który opowiedział o popycie na nieśmiertelność. W oparciu o badanie własne zweryfikował tezę o wpływie lęku przed śmiercią na zachowania konsumenckie mające na celu zapewnienie symbolicznej nieśmiertelności. Po zakończeniu ostat-

niej sesji plenarnej odbyło się spotkanie członków ASPE.

Pierwszy dzień konferencji zakończono uroczystą kolacją na Rynku Starego Miasta w Warszawie połączoną z sesją posterową. Znalazły się w niej plakaty:

1. Wpływ szerokości półki na wrażliwość cenową i udziały rynkowe określonych marek z kategorii produktów X (Grzegorz Banerski);
2. Economic Knowledge as an import and factor of valuable youth orientation (Inessa Filipowa);
3. Odmienne efekty skali (Maria Forlicz);
4. Perspektywa temporalna a przejawy przedsiębiorczości wśród studentów i młodych przedsiębiorców (Anna Karcz);
5. Typy perfekcjonizmu. Badania urzędników państwowych na Ukrainie (Olena Loza);
6. Wizerunek kobiety w reklamie a preferencje konsumenckie (Katarzyna Mazur);
7. Skala Motywów Konsumpcji. Psychometryczna charakterystyka narzędzia (Magdalena Poraj-Weder i Dominika Maison);
8. Cechy indywidualne jako determinanty oszczędzania pieniędzy przez młodzież (Agata Trzcińska);
9. Czy myślenie o pieniądzech zwiększa wytrwałość dzieci w realizacji zadań? (Agata Trzcińska, Katarzyna Sekścińska);
10. Cechy indywidualne gracza giełdowego a skuteczność inwestowania (Witold Wyśmulek).

Podczas uroczystej kolacji wylosowana została również nagroda ufundowana przez Ogólnopolski Panel Badawczy Ariadna: kupon na realizację dużego badania ilościowego przy użyciu panelu internetowego.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się wykładem gościa specjalnego – prof. dr hab. Tadeusza Tyszki pt. „Duże zagrożenie o małym prawdopodobieństwie”. Autor przedstawił projekt badawczy obejmujący badania nad percepcją małych prawdopodobieństw, czynniki wa-

runkujące skłonność do podejmowania działań zapobiegających lub zabezpieczających przed zagrożeniami oraz analizę zjawiska „rozbrajania ryzyka”.

Po wykładzie otwarto przedostatnią sesję plenarną pt. „Dylematy współczesnego konsumenta”, której przewodniczyła Małgorzata Górnik-Durose. To właśnie wspólne wystąpienie z Łukaszem Jachem rozpoczęło nowy blok tematyczny. Prezentacja dotyczyła tematyki zdrowia jako dobra w wymianie ekonomicznej w ujęciu psychologicznym. Kolejną prelegentką była Anna Maria Zawadzka, która opowiedziała o serii eksperymentów na temat samoregulacji w dziedzinie moralności i sprawności w kontekście preferencji konsumenckich, wskazując na istotne znaczenie aktywizacji Ja (sukcesu vs. porażki) w dziedzinie moralności w kształtowaniu się preferencji konsumenckich leżących u podstaw konsumeryzmu. Trzecie wystąpienie traktowało o przekonaniach nt. globalnego ocieplenia a poglądach socjologicznych i wiedzy. Wyniki badania (będącego częścią szerokiego międzynarodowego projektu) prezentowanego przez Joannę Sokołowską wskazały na związek między przekonaniem nt. globalnego ocieplenia i poglądami nt. wolnego rynku i natury. Kolejny referat, autorstwa Małgorzaty Niesiobędzkiej przedstawiał typologię podatników wyróżniając: 1) wewnętrznie płacących; 2) zewnętrznie płacących; 3) wewnętrznie uchylających się i 4) zewnętrznie uchylających się. Ostatnie wystąpienie tego bloku prezentowane przez Karola Fijałkowskiego i Rafała Jakubowskiego opisywało eksperymentalne badania oportunistycznego związku z koordynacją wytwarzania dóbr publicznych stymulujące dylematy i decyzje małej społeczności dotyczące wyboru sposobu ich wytwarzania.

Ostatnia sesja zamykająca konferencję nosiła tytuł: „Konsument we współczesnym świecie”. Przewodniczył jej Tomasz Baran. Sesja rozpoczęła się wystąpieniem Dominiki Maison pt. „Co bardziej wpływa na postawy i zachowania kon-

sumentów: to ile mamy, czy jak nam się wydaje?” Wyniki badania pokazały, że wiele zachowań finansowych oraz style zarządzania pieniędzmi zależą w większym stopniu od subiektywnej niż obiektywnej sytuacji materialnej. Drugą prelegentką była Małgorzata Styśko-Kunkowska, która wraz z Magdaleną Woźniak przygotowała wystąpienie pt. „Rola wartości i etnocentryzm w formułowaniu ocen konsumenckich na temat marek”. Kolejne wystąpienie przygotowali Jakub Traczyk, Agata Sobkow i Tomasz Zaleskiwicz. Autorzy opisali pośredniczący wpływ stresu na związek między wyobrażaniem sobie konsekwencji ryzykowania a percepcją ryzyka, przywołując wyniki dwóch przeprowadzonych badań. Okazało się, że intensywność wyobrażania sobie negatywnych konsekwencji ryzykownych zachowań wpływa na zmianę miar pobudzenia emocjonalnego. Ponadto osoby, które oceniały sytuację jako stresującą, były mniej skłonne do podjęcia ryzyka w warunkach manipulacji laboratoryjnie wzbudzonym stresem. Ostatnie wystąpienie pt. „Sposób przedstawienia kobiety w reklamie a decyzje finansowe i konsumenckie kobiet” wygłosiła Katarzyna Sekścińska. Autorka opisała badanie eksperymentalne, którego wyniki wskazały na inną skłonność do konsumpcji określonych produktów, oszczędzania i inwestowania kobiet w zależności od prezentowanego materiału reklamowego.

Konferencję zakończył Przewodniczący ASPE - dr hab. Tomasz Zaleskiwicz, prof. SWPS, dziękując organizatorom i uczestnikom za jej przebieg.

VII Konferencja „Psychologia Ekonomiczna” była niewątpliwie doskonałą okazją do poznania najnowszych trendów w badaniach łączących psychologię i ekonomię. Pozwoliła badaczom z większości ośrodków naukowych w Polsce wymienić się wiedzą i doświadczeniami, skonsultować uzyskiwane wyniki badań i nawiązać współpracę. Spotkanie dostarczyło wiele źródeł inspiracji i motywacji do dalszej pracy.